

KÜRESELLEŞME SÜRECİNDE YERELLEŞME VE YEREL DEMOKRASİ

Fatma Okur*

Ahmet Burhan Çakıcı**

Selçuk Üniversitesi Karaman İİBF Kamu Yönetimi
Urgan Boğazı Mevkii Yunus Emre kampüsü 70100 Karaman

Tel: 03382280319/187

Fax: 03382280320

e-posta: fatmaokur80@hotmail.com

ahmetburhan2003@hotmail.com

Bilgi Çağı” olarak da adlandırılan içinde bulunduğumuz zamanda, en çok tartışılan konulardan biri “küreselleşme” diğeri ise “yerelleşme”dir. Küreselleşme süreciyle birlikte dünyada büyük bir değişim süreci başlamıştır.

Günümüzde dünya bir yandan küreselleşme eğilimleri ile sarsılırken, aynı zamanda yerelleşme eğilimlerinin de güçlendiği görülmekte ve küreselleşme sürecinde yerelleşmenin önemi giderek artmaktadır.

Yerelleşme, gerçekten de yerel demokrasiyi güçlendirmek için çok önem taşımakta, yerel özerklik için yerel yönetimlerin merkezi yönetimlerin boyunduruğundan kurtarılmasını gerektirmektedir.

Bunun yanı sıra yerelleşmenin tamamen bağımsız olarak ve kendi başına yeterli olarak düşünülmesi yanlıştır. Merkezi yönetim ile yerel yönetim arasında koordinasyon, işbirliği gibi faaliyetlerin birlikte yürütülmesi gerekmektedir.

Küreselleşme ve yerelleşme arasındaki ilişkiyi doğru algılamak ve bunlar arasında sağlıklı dengeler kurmak önemlidir. Aksi takdirde küreselleşme ve yerelleşmenin büyüme ve gelişme için sunduğu fırsatları değerlendirme çabaları kaosa neden olabilir.

* Arş. Gör. Selçuk Üniversitesi Karaman İİBF Kamu Yönetimi

** Arş. Gör. Selçuk Üniversitesi Karaman İİBF İşletme Bölümü

AKADEMİK BAKIŞ

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi
ISSN:1694 – 528X Sayı: 11 Ocak – 2007

İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi – Türk Dünyası Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü Celalabat – KIRGIZİSTAN

Artan iletişim olanakları, bilginin bireye daha yoğun ve sık ulaşması sonucu, bireyin siyasal ve yönetsel anala ilgisi artmaktadır. Böylelikle demokrasinin güçlenmesi, bireylerin daha fazla bilinçlenmesi, yönetime aktif katılımları sağlanmaktadır.

Bu çalışmada küreselleşen dünyada yerel yönetimler ve demokrasinin geliştirilmesine yönelik gerçekleştirilmesi gereken politikalar incelenecektir.

1.GİRİŞ

Globalleşme ya da Küreselleşme son yıllarda çok sık kullandığımız kavramlardan birisidir. Globalleşme, iktisadi, siyasi, sosyal ve kültürel alanlarda bazı ortak değerlerin yerel ve milli sınırları aşarak dünya çapında yayılmasını ifade etmektedir. İktisadi alanda hem gelişmiş, hem de gelişmekte olan ülkelerde benimsenen iktisadi sistem ve buna bağlı olarak uygulanan iktisat politikaları giderek benzerlik göstermektedir. Reel sosyalizmin çöküşü ile birlikte dünyada liberal ekonomik düzen, yani serbest piyasa ekonomisi giderek globalleşmektedir. (DTM, 2006)

2. KÜRESELLEŞME

Küreselleşme aslında çok boyutlu bir gelişme olarak, toplumları derinden ve çok yönlü etkileyen bir süreçler topluluğu niteliğindedir. Ekonomik, siyasal, kültürel, toplumsal, teknolojik vb. alanlarda yaşanan değişim ve dönüşümler, küreselleşme süreçleri olarak tanımlanmaktadır.(DPT, 2000)

Siyasi alanda ise demokrasi global bir değer olarak daha fazla önem kazanmaktadır. Eski otoriter ve totaliter rejimlerin yerini alan demokrasi artık küresel/global/evrensel bir değer olarak kabul ediliyor. Ancak, çağdaş batı demokrasilerinde yaşanan sorunlar ve yozlaşmalar demokrasiye yönelik eleştirileri artırıyor. Demokrasinin, siyasal iktidarların keyfiyetine dönüşmemesi için hükümetlerin millet adına kullandıkları güç ve yetkilerinin sınırlandırılması gerektiği savunuluyor. Bu çerçevede sınırsız temsili demokrasi anlayışı şiddetle eleştiriliyor ve bunun yerine “Sınırlı Demokrasi”nin uygulanması savunuluyor.(DTM, 2006)

Dünyada bir taraftan globalleşme yönünde gelişmeler olurken, öte yandan ilk bakışta globalleşme ile tezat oluşturan Bölgeselleşme akımı yaygınlık kazanıyor. Dünyada çeşitli

AKADEMİK BAKIŞ

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi
ISSN:1694 – 528X Sayı: 11 Ocak – 2007

İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi – Türk Dünyası Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü Celalabat – KIRGIZİSTAN

ülkeler başta iktisadi alanda olmak üzere çeşitli alanlarda birbirleriyle ittifak yapma eğilimleri içerisine giriyorlar. Sosyalizmin çöküşü ile birlikte askeri alanda ittifak konusu daha farklı bir boyut kazanmış durumdadır. Ekonomik alanda ise ülkeler arasında bölgesel entegrasyon hareketleri her geçen gün daha önem kazanıyor. Bugün üç ayrı kıtada bölgesel ticaret blokları oluşmaktadır. Avrupa Kıtasında, Avrupa Birliği; Amerika Kıtasında Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması (NAFTA), Asya Kıtasında ise Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği (APEC) bölgesel ekonomik entegrasyonlarına örnek oluşturmaktadırlar. Bir taraftan dünyada globalleşme ile ticari sınırlar kalkarken diğer taraftan bölgeselleşme ile dünya coğrafyasında “*kutuplaşma*” (Polarization) oluşmaktadır.(DTM, 2006)

2.YERELLEŞME VE YEREL DEMOKRASİ

Dünyamız 1950’li yıllardan itibaren yeni bir döneme girmiştir: yavaş yavaş sınırların kalktığı, toplumların birbirlerine yakınlaştığı, kültürlerin bir yandan üst bir anlatı içinde homojenleşirken diğer yandan tikel parçalar halinde ayrışarak heterojenleştiği ve bunların eş zamanlı olarak yaşandığı bir dönemdir bu. Yani küçülen dünyada farklılıkların altı çizilirken parçalanmakta ve diğer yandan dünyanın tek bir yer haline geldiği şeklindeki söylemlerle dünya birleşmektedir. Fakat söz konusu küreselleşme ve yerelleşme süreçleri bu bağlamda birbirine zıt iki oluşum değildir, aksine birbirlerinin bütünüleyicisi olan süreçlerdir.(Karakurt, 2006)

Küreselleşme süreçlerinin yoğun olarak yaşandığı yeni dünya düzeninde ulus devletler modern dönemlere ait anlamlarını ve fonksiyonlarını yitirmeye başlamışlardır. Önceki dönemde gelişmenin sürdürülmesini sağlayan ulus devletin artık bazı ekonomik konularda karar verici olmadığını gösterirken, ulus devletleri kapsayan dünya ekonomisine yönelik mevcut düzenlemelerin geçerliliklerinin de sınırlı olduğunu gösterilmektedir. Bu nedenle ulus devletin meşrutiyeti sorgulanırken, ekonomik açıdan ana birim olarak yerel birimler, kentler ve bölgeler önem kazanmaktadır.(Eraydın, 2001)

Küreselleşmeyle birlikte bölgeselleşmeye tepki olarak yerelleşme ortaya çıkmaktadır. “Yerelleşme, uluslar açısından kendi kültürünü ayakta tutabilmenin bira aracı olurken diğer yandan da etnik mikro milliyetçilik akımlarına yol açarak ulus-devlet anlayışını tehdit etmektedir.(Erbay, 1998)

AKADEMİK BAKIŞ

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi
ISSN:1694 – 528X Sayı: 11 Ocak – 2007

İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi – Türk Dünyası Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü Celalabat – KIRGIZİSTAN

Yerel yönetimler vatandaşa en yakın durumda olan en alt düzeydeki yönetim birimleridir. İnsan ihtiyaçlarının çok ve çeşitli olması, yerel halkın müşterek ihtiyaçlarını karşılamak görevi ile yükümlü bu yönetim birimlerinin hizmetlerinin de çeşitli ve karmaşık olmasına neden olmaktadır. Ayrıca ülke düzeyindeki ekonomik ve sosyal sorunlar da yerel yönetimlerin işleyişini etkilemektedir. İşsizlik, düzensiz kentleşme, göçmen işçiler, yaşlı ve yoksul sayısındaki artış, çevre kirliliği, konut sorunu gibi konularla ilgili olarak yerel halk bu yönetimlerden sürekli olarak yeterli ve kaliteli hizmet beklemektedir.(e-kitap, 2006)

Yerel yönetim atlayışının temelinde yerel demokrasi değerleri vardır. Bu değerler yerel toplulukların kendilerini yakından ilgilendiren konularda kendi kamlarına özgürce ve demokratik yol ve yöntemlerle yönetmelerini öngörmektedir. Bu demokratik değerler yanında yerel yönetim kuruluşun üstlendikleri kamu hizmetlerinin yürütülmesinde, merkezi yönetime göre etkinlik ve verimliliği daha iyi şekilde gerçekleştiren kuruluşlar olarak değerlendirilmektedir. (Yalçındağ, 1991)

Yerelleşme, gerçekten de yerel demokrasiyi güçlendirmek için çok önem taşımaktadır. Yerel özerklik için yerel yönetimlerin merkezi yönetimlerin boyunduruğundan kurtarılmaları gerekmektedir. Ancak yerelleşme bir taraftan, yerel halkın yönetime katılmasını sağlayarak demokrasiyi geliştirecek bir görevi yerine getirirken, öte taraftan yerel tiranlığı ve despotizmi de ortaya çıkarabilecek bir etki gösterebilir. (DTM, 2006)

Yerel yönetimler ile demokrasi arasındaki ilişki siyaset bilimcilerin sürekli ilgisini çeken konulardan biri olmuştur. Bu ilişkinin temel dayanağı “kendi kendini yönetme ilkesi”dir. Kendi kendini yönetme ilkesi katılmayı da beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla demokrasinin işlerlik kazanması ve sürdürülmesi daha çok, halk katılımının artırılması ile mümkün olabilmektedir.(Görmez, 1987)

Temsilin sınırlanması ve denetlenmesi ile demokratik hak ve özgürlüklerin doğrudan halk tarafından kullanılması yönünde ciddi tartışmalar başladı. Katılımcı demokrasi, yerelleşme (lokalizasyon), yerindenleşme (desantralizasyon) ve yönetim (etkileşimli yönetim) bu tartışmaların anahtar kavramları olmaya devam ediyor. Bu tartışmaların bazı sonuçlarının ülkemizde de yasal ve toplumsal sözleşme alanlarına yansımaya başladığını gözlemlemekteyiz. Doğada olduğu gibi, toplumsal alanlarda da karşıt eğilimlerin birlikte var olduğunu sıklıkla gözlemliyoruz. Genel anlamda küreselleşme yönündeki eğilim ivmeyle

AKADEMİK BAKIŞ

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi
ISSN:1694 – 528X Sayı: 11 Ocak – 2007

İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi – Türk Dünyası Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü Celalabat – KIRGIZİSTAN

gelişirken, buna karşıt olarak yerelleşme ve bölgeselleşme akımlarının bu eğilime cevaben güç kazandığını görmekteyiz. (Banger, 2006)

Hem demokratikleşme hem de yönetim ve örgütlenme anlayışlarında ortaya çıkan bu bölgesellik ve yerelleşme eğilimleri, bilgi toplumuna doğru yaşanan ve özellikle globalleşme bağlamında ortaya çıkan sürecin en önemli özelliklerinden biridir. Çünkü bu süreç sanayi toplumunun merkeziyetçi yapısını ve temsile dayalı liberal demokrasisini hızla dönüştürmektedir. Bu dönüşümün yönü ise, ademi merkeziyetçiliğe ve katılımcı-çoğulcu demokrasiye doğrudur.(Ökmen, 2003)

Yerel topluluk üyelerinin hakları ve talepleri anlamında bazı ilkeler ve anlayışlar bölgesel ve uluslar arası düzeydeki belge ve sözleşmelerde kendine yer bulmaktadır. Yerel veya kentsel haklarla ilgili temel belgelere baktığımızda karşımıza üç önemli belge çıkmaktadır.(Yıldırım, 1994)

Bu konudaki en önemli belgelerden biri 1985 tarihli Avrupa Konseyi Yerel Yönetimler Özerklik Şartıdır. Yerel kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi sürecine bütün yurttaşların katılma hakkı, özerk yerel yönetim düşüncesinin güçlendirilmesi ve yaygınlaştırılması, kentsel haklarla ilgili konular bu şartlar dahilindedir.

Kentsel yada yerel haklarla ilgili ikinci önemli belge 7 Şubat 1992’de Maastricht’te Avrupa Birliği Anlaşmasının imzalanmasıyla ortaya çıkmıştır. Burada karar verme süreçlerinde yerel toplulukların daha iyi temsil edilmelerine cevap veren anlayışların yanı sıra, hizmette halka yakınlık ilkesi önem kazanmıştır.(Yıldırım, 1994)

Yerel haklarla ilgili diğer önemli belge ise Avrupa Kentsel Şartıdır. Bu şart, Avrupa Yerel ve Bölgesel Yönetimler Konferansınca 18 Mart 1992’de kabul edilmiştir. Şarta göre; Avrupa yerleşimlerinde yaşayan kent sakinleri güvenlik, kirletilmemiş sağlıklı bir çevre, istihdam, konut , dolaşım, sağlık, spor ve dinlenme, kültür, kültürler arası dayanışma, kaliteli bir mimari ve fiziksel çevre, katılım, ekonomik kalkınma, sürdürülebilir kalkınma, doğal zenginlikler ve kaynaklar, kişisel bütünlük, belediyeler arası işbirliği başlıklarıyla ele alınan haklara sahiptir. Bu bildirge genel olarak , yerel hizmetlerin kalite ve etkinliğinin artırılmasını, yerel topluluklarda (beldelerde) ekonomik, sosyal ve kültürel olanaklar yaratmayı, yerel topluluğun ve topluluk duygusunun geliştirilmesini ve yerel yönetimlerde etkin yurttaş katılımının sağlanmasını sağlayacaktır.(Yıldırım, 1994)

AKADEMİK BAKIŞ

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi
ISSN:1694 – 528X Sayı: 11 Ocak – 2007

İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi – Türk Dünyası Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü Celalabat – KIRGIZİSTAN

Yerel demokrasinin geliştirilmesinde en önemli ölçüt, yerel halkın yerel nitelikteki kararların oluşumuna yaptığı katkının derecesidir. Bu katkı ne kadar fazla ise, yerel demokrasinin o oranda gelişmiş olduğu söylenebilir.(e-kitap, 2006)

Yerel meclisler, yöneticilerin küçük yerleşim birimlerinde yaşayan vatandaşlarla karşılıklı etkileşim içinde bulunmasını sağlayan en iyi araçlardır. Buralardaki seçilmiş temsilciler, yerel halkın isteklerine kulak vermek ve bu istekleri değerlendirmek zorundadırlar. Bu demokratik alışkanlık ve yöntem çok iyi bir şekilde işletilebilirse, ulusal meclislerin başarısına da katkı sağlayacak ve onlar için iyi birer örnek oluşturacaklardır.(Tortop, 1992)

Yerel yönetimlerde demokratik davranış ilkesinin yeterince egemen kılınabilmesi için yapılması gereken çalışmalardan en önemlileri şöyle sıralanabilir.(Yaşamış, 1993)

* Belediyelerde referandum yönteminin uygulanması,

*Belediyelerin kendi televizyon ve radyo istasyonlarını kurabilmeleri,

*Yerel halkın yönetime ait karar organlarında, karar alma sürecine daha etkili bir şekilde katılabilmeleri,

*Belediye meclisinin mahalle esasına göre oluşturulmasının ve mahallelerin mecliste nispi temsil ilkesine uygun olarak temsil edilmesinin, temel temsil ilkesi olarak benimsenmesi.

Küreselleşme ile birlikte gündeme gelen yerelleşme eğiliminin en somut uygulaması olan adem-i merkeziyetçilik ilkesi, yerel yönetimlerden önce ulusal yönetimlerin yeniden yapılanmalarını, ülkelerin yönetsel örgütlenmelerinde yerel yönetimler lehine değişikliğe gitmelerini zorunlu kılmaktadır.(Köse, 2003)

3.YEREL ÖZERKLİK

Klasik anlamda yerelleşme (desantralizasyon), ulus-devlet bütünü içinde merkezi yönetimden yerel yönetimlere doğru yetki, görev ve kaynak aktarımını ifade eder; bu anlamda yerelleştirme, yerel yönetimlerin ulus-devlet bütünü içinde merkezi yönetime oranla güçlendirilmesidir. Günümüzde ise yerelleştirme, merkezi yönetimin elindeki planlama, karar verme, kaynak oluşturma ve bunları yürütme gibi yönetsel yetkilerin taşra kuruluşlarına, yerel yönetimlere, yarı özerk kurumlara, meslek kuruluşlarına, gönüllü örgütlere (vakıflar, dernekler gibi) ve şirketlere aktarılması olarak kabul edilmektedir. Yetki genişliği,

AKADEMİK BAKIŞ

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi
ISSN:1694 – 528X Sayı: 11 Ocak – 2007

İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi – Türk Dünyası Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü Celalabat – KIRGIZİSTAN

özelleştirme ve sivilleşme kavramları, modern anlamdaki yerelleştirme teriminin çeşitli uygulamalarıdır. Yerel yönetimler yerelleştirme politikaları ile güçlendirilmekte ancak asıl olarak yetkilerin buradan piyasa güçlerine transferi amaçlanmaktadır. Modern anlamda yerelleştirmenin yöneldiği bu hedef, onu klasik anlamda yerelleştirmeden ayıran en önemli özelliklerden biridir.(DPT, 2001)

Yerel yönetimleri halka en yakın kuruluşlar olarak geliştirmek ve daha özerk hale getirmek, sanayileşmiş batı ülkelerinin ortaklaşa paylaştıkları ve titizlikle sahip çıkmaya çalıştıkları demokratik ve çağdaş değerlerin başında yer almaktadır. Yerinden yönetim ve dayandığı ilkeler, Avrupa halkının günlük yaşamına ve kamu bilincine mal olmuş durumdadır. Yerel özgürlükler Avrupa'da yurttaşların hak ve özgürlüklerinin mantıksal ve zorunlu bir ögesi olarak oluşturulmaktadır. Bu anlayış çerçevesinde, özerk yerel yönetim kavramı, insan haklarının ve demokrasi ilkelerinin ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilmektedir. Özerk yerel yönetim ilkesinin korunması ve sürekli bir şekilde geliştirilmesinde bir zorunluluk olduğu savunulmaktadır.(e-kitapyayın, 2006)

Yerel Özerklik kavramının kimi zaman siyasal anlamda “bağımsızlık” ve “egemenlik” gibi kavramlarla karıştırıldığı görülmektedir. Yerel yönetimlerin hak ve yetkileri, bir federal devlet yapısı içinde federe devletlerin yani eyaletlerin sahip oldukları hak ve yetkilerden ayrılmaktadır. Federe devletler, egemenliğin belli ölçülerde kendilerine verildiği, iç işlerinde tümüyle özerk, dış ilişkilerinde ise federal devletin dış politikasına bağımlı yarı egemen kurumlardır. Oysa yerel yönetimler, devletin egemenlik hakkına ortak değildirler. Yasama ve yargı gücüne sahip olmamaları bunun başta gelen kanıtlarındandır.(Keleş, 1982)

Yerel özerklik kesinlikle yerel yönetimlerle devletin çatışması sonucunu doğuran bir süreç olarak algılanmamalıdır. Devletin toplumda düzen, barış ve güvenin sağlanması gibi kendine özgü temel işlevleri, yerel yönetimlerin ise yine kendilerine özgü planlama, kültür, konut ve eğitim gibi hizmetleri bulunmaktadır. Gerçekte devletin varlık nedeni güvenli bir ortamda ve sağlıklı çevre koşullarında vatandaşları için insanca yaşanabilecek ortamı hazırlamaktır.(Karaman, 1996)

Günümüzde yerel yönetimlerin yeterlilik ya da başarı düzeyleri; onların özgürlükleri, etkinlikleri ve demokrasiyi ya da katılımı gerçekleştirme dereceleri ile değerlendirilmektedir.

AKADEMİK BAKIŞ

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi
ISSN:1694 – 528X Sayı: 11 Ocak – 2007

İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi – Türk Dünyası Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü Celalabat – KIRGIZİSTAN

Yerel yönetimlerin özgürlüğünün sağlanmasına demokratik toplumun oluşmasının temel araçlarından biri olarak bakılmaktadır. Avrupa Konseyi de 1957 yılında yapılan Yerel Yönetimler Konferansı'nda bu duruma önem vererek, yerel yönetimlerin özerkliğinin beş boyutunu şu şekilde belirlemiştir (Tekeli, 1983) :

“Yerel Yönetimlerin Oluşturulmasında”;

*Yerel özgürlüklere saygı gösterilmelidir;

*Yerel yaşamın özgül ve siyasal parti bağılıkları üstü niteliği korunmalıdır;

*Merkezi yönetimle, yerel yönetim arasındaki denetim ilişkileri bağımsız yargı organlarınca kurulmalıdır;

*Yerel yönetimlerin mali özgürlüğü sağlanmalıdır;

*Yerel birime ilişkin gerçek bir topluluk bilinci geliştirilmelidir."

Küreselleşme ile birlikte demokrasi, insan hakları, özgürlük, çevrenin korunması gibi temel değerler evrensel nitelik kazanırken, her düzeydeki yönetim aygıtı gibi ulus-devlet de demokratikleşme, yerelleşme, saydamlık, katılım, esneklik, hesap verilebilirlik gibi güçlü eğilimlerin yoğun baskısı altında yeniden şekillenmeye zorlanmaktadır. Bu çerçevede devletin küçülmesi, deregülasyon, özelleştirme, siyasal reformlar, sosyo-ekonomik politikaların dönüşümü gibi stratejiler, ülkelerin temel politikaları haline gelmiştir. Bu süreçte ulus-devletin geleneksel politika araçları giderek zayıflamakta, dünyada hemen her alanda entegrasyonun derinleşmesi ile siyasal iktidarın küresel kurumlara ve yerelleşme eğiliminin güçlenmesi ile yerel parçalara doğru dağıtılması sonucu ulus-devlet iki yönlü bir baskının kısılcasına girmektedir. Bu kıskaç karşısında bariz bir şekilde geri çekilen devletin yeniden yapılanması da kaçınılmaz olmakta, özellikle küreselleşmenin temel dinamiğini oluşturan teknolojik devrim, kurulu devlet hiyerarşileri, örgütsel yapıları, yönetim süreçleriyle hizmet sunma biçimleri üzerinde büyük baskılar oluşturmaktadır.(Köse, 2003)

Ülke bütünlüğünü zedeleyici nitelikte olmayan ya da ülke yönetiminden ayrılmış bir yerel yönetim amacını taşımayan yönetsel ve mali özerkliğin neden endişe verici bulunduğunu anlamak pek mümkün görünmemektedir. Bu konuda halkın yerel yönetimlere sahip çıkmakta göstereceği duyarlılık da son derece önemlidir. Avrupa Birliği'ne sadece yasal

AKADEMİK BAKIŞ

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi
ISSN:1694 – 528X Sayı: 11 Ocak – 2007

İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi – Türk Dünyası Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü Celalabat – KIRGIZİSTAN

anlamda değil, gerçekte de saygı duyulan bir devlet olarak katılmak isteniyorsa, yerel özerklik ilkesinin yerel yönetimlerimizde egemen kılınması zorunluluğu bulunmaktadır. (Keleş, 1992)

Vesayet yetkisine sahip merkezi yönetim, dilerse kendisini kent halkının, seçimle belirlenmiş meclisinin ve başkanının yerine koymak suretiyle bir hizmetin yürütülmesine veya yürütülmemesine karar verebilmektedir. Oysa demokratik belediye kurumunun mevcut olduğu bir sistemde bu yetki kent halkına ve onun temsilcisi olarak seçilmiş bulunan belediye organlarına aittir. Bu organların kararlarının, yerel halkın yararına olup olmadığının denetlenmesi, yani yerindelik denetiminin yapılması, yerel demokrasiyi ilgilendiren siyasal bir denetimdir ve bu yetkiyi ancak halk kullanmalıdır.(Yalçındağ, 1992)

Merkezi yönetimin yerel yönetimler üzerindeki yerel özerkliği zedeleyici bir nitelik taşıyan "yerindelik denetimi"ne son verilmeli, buna karşın "hukuka uygunluk denetimi" üzerinde titiz bir şekilde durulmalıdır. Bu kapsamda ulusal hedeflere, ilkelere ve standartlara yerel yönetimlerce de uyulmasını sağlamak için bunların merkezi yönetim tarafından yasa, plan ve program kuralı haline getirilerek, bunlara uyulmasının hukuka uygunluk denetimi çerçevesinde gerçekleştirilmesi gerekmektedir.(TUSİAD, 1992) Ancak denetimin sonuçları üzerinde karar verme yetkisi sadece bağımsız yargı organlarına ait olmalıdır.(Çoker, 1993)

Başta belediyeler olmak üzere tüm yerel yönetim birimlerine özerk birer kimlik kazandırılması hiç şüphesiz bütün ülkenin yararına olacaktır. Merkezi yönetimin güçlü belediyelerin hizmet yürütmesiyle kendi otoritesinin olumsuz yönde etkileneceği korkusundan vazgeçmesi gerekmektedir.(Uğurlu, 1995)

SONUÇ

Yerel yönetimlerin güçlendirilmesi, özerkliklerinin artırılması, yerel yönetimler üzerindeki merkezi denetimin en aza indirilmesi konularında çoğu ülkelerde başlayan gelişmeler, uluslar arası belgelerde ve ülkelerin anayasalarında daha açık bir biçimde yer almaya başlamıştır. Çoğu ülkelerde gelişmeler halkın yönetime daha çok ve daha aktif olarak katılması yönündedir. Yerel politikaların önemi artmış, yerel düzeyde oluşturulan politikalar ülke çapındaki politikaları daha çok etkilemeye başlamıştır. Bu bağlamda demokrasinin

AKADEMİK BAKIŞ

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi
ISSN:1694 – 528X Sayı: 11 Ocak – 2007

İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi – Türk Dünyası Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü Celalabat – KIRGIZİSTAN

güçlendirilmesi ve yaygınlaştırılması konusunda yerel yönetimlere daha çok görev düşmektedir.(Ökmen, 2003)

Sivil denetim mekanizmaları güçlendirilerek yerel yönetimlerin yetkileri genişletilirse yerel toplum güçlendirileceği gibi, ulusal ölçekte de birçok alanda önemli gelişmeler sağlanmış olacaktır.(Gökçe, 2003)

Karar süreçlerine halkın katılımı, katılımcı demokrasinin olabilirliğinin tartışılmalarına bir çözüm olarak getirilmekte ve yerel bazda katılımcı demokrasinin geliştirilmesine çalışılmaktadır.

Katılımın, bir yaşam kültürüne dönüşmesi, yerel yönetimlerin katılımı özendirerek adımları atmalarına bağlıdır. Yurttaşın, katılım için eğitilmesi ve yönetsel etkinliklerle ilgili her türlü bilgiye ulaşabilmesi de, böyle bir yaşam kültürünün yerleşmesine önemli katkılar sağlayacaktır.(Çukurçayır, 2000)

KAYNAKÇA

ÇOKER, Ziya; “*Yerel Yönetim Reformu*”, **Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi**, C. 2, S. 4, Temmuz 1993, s. 8.

ÇUKURÇAYIR, M. Akif; **Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi**, Yargı Yayınevi, Ankara 2000, s:258

DPT, **VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı, Küreselleşme Özel İhtisas Komisyonu Raporu**, Ankara.2000, s:1

DPT, **Yerel Yönetimler, Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonu Raporu**, Ankara 2001, s.10.

ERAYDIN, Ayda; “*Küreselleşme-Yerelleşme ve İşlevleri Farklılaşan Kentler*”, **Prof.Dr. Cevat Geray’a Armağan**, Mülkiyeliler Birliği Yayınları, 25 Ankara ,2001,s:368

ERBAY, Yusuf; “*Kavram Olarak Globalleşme*”, **Yeni Türkiye**, 1998, Sayı:19, s:170

GÖKÇE, Gülise; “*Küreselleşme ve Yerelleşme İlişkileri Üzerine Bir Tartışma*”, **Yerel ve Kentsel Politikalar**, Çizgi Kitapevi Konya 2003, s:221, (Ed:M. Akif Çukurçayır, Ayşe Tekel)

AKADEMİK BAKIŞ

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi
ISSN:1694 – 528X Sayı: 11 Ocak – 2007

İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi – Türk Dünyası Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü Celalabat – KIRGIZİSTAN

KARAMAN, Zerrin T.; **Yerel Yönetimler**, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, İzmir, 1996, s. 11.

KARAMAN, Zerrin T; “*Türkiye’de Siyasetin Kent Yönetimine Etkisi*”, **Yeni Türkiye Dergisi**, S. 4, Mayıs-Haziran 1995, s. 545.

KELEŞ, Ruşen; “*Belediyeciliğimizde Son Gelişmeler ve Yerel Özerklik*”, **Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi**, C. 1, S. 2, Mart 1992, s. 14.

KELEŞ, Ruşen; “*Yerel Yönetimlerin Özerkliği ve Bir Örnek olay*”, **AÜ SBF Yayınları**, No: 500, Seha L. MERAY’a Armağan, C. 2, Ankara, 1982, s. 412.

Kemal GÖRMEZ; “*Mahalli İdareler ve Demokrasi*”, **GÜ İİBF Dergisi**, C. 3, S. 1-2, Yıl: 1987, s. 133-134.

KÖSE, H. Ömer; “*Küreselleşme Sürecinde Devletin Yapısal ve İşlevsel Dönüşümü*”, **Sayıştay Dergisi**, 2003, Sayı:49, s:25

ÖKMEN, Mustafa “*Globalleşme-Yerelleşme Dinamikleri ve Bir İnsan Hakkı Olarak Yerel Haklar*”, **Yerel ve Kentsel Politikalar**, Çizgi Kitapevi Konya 2003, s:29, (Ed:M. Akif Çukurçayır, Ayşe Tekel)

TEKELİ İlhan,; “*Yerel Yönetimlerde Demokrasi ve Türkiye’de Belediyeçiliğin Gelişimi*”, **Amme İdaresi Dergisi**, C. 16, S. 2, Haziran 1983, s. 3-4.

TORTOP, Nuri; “*Demokratik Mahalli İdare Anlayışının İlkeleri*”, **Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi**, C. 1, s: 3, Mayıs 1992, s. 3.

Türk Sanayi ve İşadamları Derneği; **Yerel Yönetimler, Sorunlar ve Çözümler**, TÜSİAD Yayını, İstanbul, 1992, s. 54.

UĞURLU, M. Fatih; **Belediyelerin Yeniden Yapılandırılmaları İle İlgili Çözüm Önerileri**, DPT Yayını, Ankara, 1995, s. 90.

YALÇINDAĞ, Selçuk; “*Türk Yerel Yönetimlerinde Yeniden Yapılanma*”. **Amme İdaresi Dergisi** Cilt: 24. Eylül 1991, ss:123-124

YALÇINDAĞ, Selçuk; “*Çağdaş Belediye*”, **Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi**, C. 1, S. 1, Ocak 1992, s. 8.

YAŞAMIŞ, Firuz Demir; “*Belediye Reformu*”, **Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi**, C. 2, S. 2, Mart 1993, s. 19-20.

AKADEMİK BAKIŞ

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi
ISSN:1694 – 528X Sayı: 11 Ocak – 2007

İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi – Türk Dünyası Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü Celalabat – KIRGIZİSTAN

YILDIRIM, Selahattin “*Yerel Yönetim ve Demokrasi*”, IULA-EMME Yayın Birimi, İstanbul,1994, s:153

İNTERNET KAYNAKLARI

Bölgesel Gelişme ve Eskişehir, <http://www.gurcanbanger.com/calismalarim/yazi01.html>, 02.04.2006

AKTAN, Coşkun C.; <http://www.dtm.gov.tr/ead/DTDERGI/tem98/global.htm> 15,04.2006

KARAKURT, Elif; “*Küreselleşme Yerelleşme Etkileşimde Yerel Haklar*” <http://sbmyo.uludag.edu.tr/11-03-sosyalce/ekarakurt1.html> 13.04.2006